

STANDPUNT

De internationale handelsbesprekingen over e-commerce

PLATFORM RECHTVAARDIGE EN DUURZAME HANDEL

7 maart 2022

Inleiding

Onder het mom van de noodzaak om regels vast te leggen over eenvoudige zaken als de ‘digitale handtekening’, of de ‘digitale factuur’ en zo “de digitale handel toegankelijk te maken voor KMO’s”, voeren 76 lidstaten van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) momenteel onderhandelingen over een plurilateraal akkoord over elektronische handel of ‘e-commerce’.

De werkelijke drijfveer voor deze onderhandelingen is het verstevigen van het bedrijfsmodel van de Big Tech bedrijven. Dankzij hun lobbywerk hebben de lidstaten van de Europese Unie, de VS en de meeste andere rijke landen samen met heel wat groeielanden waaronder China deze onderhandelingen opgestart. Het hoofdobjectief van de Big Tech bedrijven is het vastleggen van hun bedrijfsmodel. Centraal hierin staan : een zo gemakkelijk mogelijk toegang tot markten wereldwijd; eenvoudige en onbeperkte transfer van data naar het land waar ze gevestigd zijn; geen verplichting tot lokale opslag van data, gebruik van lokale infrastructuur, technologieovername of inschakeling van lokale werknemers of toeleveranciers; overmatige afscherming van de broncodes van algoritmes; zoveel mogelijk beperken van werknemersrechten en tegelijkertijd een zo sterk mogelijke surveillance van werknemers mogelijk maken; winsten registreren in jurisdicties waar geen of nauwelijks belastingen betaald moeten worden¹.

Samen met honderden middenveldorganisaties verwerpen de organisaties van het Platform Rechtvaardige en Duurzame Handel deze onderhandelingsagenda **en eisen globale regels over digitalisering waarin de belangen van werknemers, consumenten of gebruikers, burgers, patiënten, en het democratisch recht van overheden ook in ontwikkelingslanden om in het algemeen belang regelgeving uit te vaardigen**, centraal staan.

Aanbevelingen

1. Mondiale regels over digitalisering en digitale handel kunnen niet vastgelegd worden door de Big Tech ondernemingen waarvan een aantal WTO-leden de spreekbuis zijn, tegen de wil van de meerderheid van de andere leden. Een mondiaal akkoord moet niet alleen over handelsregels gaan, maar ook over rechten van burgers (consumenten), werknemers, de overheid, over rechtvaardige belastingen voor digitale ondernemingen en het voorkomen van digitale monopolies.
2. Zonder een fair akkoord over de rechten van alle werknemers die de gevolgen dragen van de digitalisering (afgesloten in de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO)) en over rechtvaardige belastingen (verdergaand dan de zwakke 1ste Pijler van het akkoord in de Organisatie voor

¹ Platform Rechtvaardige en Duurzame Handel, *Internationale handelsbesprekingen over e-commerce : nog meer macht voor Big Tech ?*, december 2021 ([internetlink !](#))

economische samenwerking en ontwikkeling (OESO), en zonder het betrekken van de ontwikkelingslanden in de onderhandelingen, verwerpen wij elk akkoord over e-commerce.

3. Een mondiaal e-commerce akkoord dient een afdwingbaar duurzaamheids hoofdstuk te omvatten om duurzame verdienmodellen te bekomen met als doel de sociale en ecologische voetafdruk van e-commerce, de oneerlijke concurrentie en de druk op loon- en arbeidsvoorwaarden en milieu te stoppen.
  - a. In de eerste plaats dienen deelnemers aan een globaal akkoord over e-commerce zelf de IAO-Conventionen (de fundamentele en prioritaire conventies en de conventies specifiek voor de digitale sectoren) en de belangrijkste internationale milieu- en belastingakkoorden te ratificeren. De landen die de rechten die voortvloeien uit deze normen niet respecteren of ze niet doen respecteren door de ondernemingen die op hun grondgebied gevestigd zijn, moeten onderworpen worden aan klachtenmechanismen (toegankelijk voor relevante middenveldorganisaties) en effectieve en proportionele sancties, op basis van sociale clausules in het Akkoord dat de digitale handel liberaliseert.
  - b. Ook de e-commerce bedrijven die genieten van de voordelen van een globaal akkoord over e-commerce dienen te kunnen aantonen dat ze de rechten ingesteld door deze normen en akkoorden respecteren. Hiertoe moeten ze een systeem van ketenzorg (due diligence) installeren. Voor ondernemingen die deze normen niet respecteren moeten er sancties zijn, opgelegd door een internationaal tribunaal waartoe middenveldorganisaties toegang hebben.
  - c. Om de ecologische lasten van e-commerce te beperken moeten landen de mogelijkheid hebben regelgeving te introduceren zoals de toekenning van een licentie voor de levering aan klanten (de 'last mile'), met toepassing van ecologische en sociale clausules voor de leveranciersbedrijven;
  - d. De deelnemende landen moeten ook de mogelijkheid hebben om een koolstofgrensbelasting (carbon border taks) in te voeren i.f.v. de afgelegde afstand en de transportmodus zolang er geen internationaal systeem voor emissierechten voor de transportsector bestaat.
4. Veel data zijn in de eerste plaats eigendom van de persoon in kwestie (persoonlijke data) of zijn een publiek goed (geanonimiseerde data over gezondheid, milieukwaliteit, data voortgebracht door publiek gefinancierd wetenschappelijk onderzoek, ...). enz. ....
Publieke data moeten toegankelijk zijn voor onderzoek dat het publieke belang dient zoals de gezondheidszorg, de klimaatuitdaging, de bescherming van de biodiversiteit, de voedselveiligheid, ...
5. Ieder globaal akkoord dat regels vastlegt voor de behandeling van data moet het hoge beschermingsniveau van de Europese Algemene Databeschermingsregelgeving (GDPR) garanderen, wanneer data van Europese burgers elders in de wereld getransfereerd worden.
6. De soevereiniteit van landen en hun recht om te reguleren dient gerespecteerd te worden in de onderhandelingen over e-commerce:

- a. Landen moeten kunnen opleggen dat data lokaal opgeslagen worden, met gebruik van lokale digitale infrastructuur;
  - b. Landen, m.n. ook ontwikkelingslanden, moeten technologietransfers kunnen eisen wanneer buitenlandse digitale ondernemingen actief willen zijn op hun markten;
  - c. Landen moeten kunnen opleggen dat buitenlandse digitale ondernemingen lokale werknemers inhuren en lokale ondernemingen als toeleveranciers inschakelen;
  - d. Landen moeten toegang kunnen krijgen tot broncodes wanneer publieke belangen dit vereisen (cf. infra – 10.).
7. De vereiste om data lokaal op te slaan kan een antwoord zijn op volgende noden:
- a. Het ontwikkelen van een eigen capaciteit voor data analyse en artificiële intelligentie (AI)
  - b. Decentralisatie van data opslag wat machtsconcentratie tegengaat
  - c. Beveiliging van de behandeling van gevoelige gegevens (landen als China en de Verenigde Staten eisen immers dat data toegankelijk zijn voor hun veiligheidsdiensten)
  - d. Het recht en de praktische mogelijkheid van het juridisch systeem om de wet te laten toepassen en van de sociale, fiscale en arbeidsinspectiediensten om de naleving van de wet te controleren.
8. Een mondiaal akkoord over digitalisering dient een antwoord te bieden op de noden van de ontwikkelingslanden: o.m. universele toegang tot elektriciteit, een veel betere beschikbaarheid van breedbandinternet en het verwerven van digitale skills door brede lagen van de bevolking om zo de digitale kloof te dichten, evenals een faire vergoeding voor de verhoogde professionele competenties van de werknemers
9. Netneutraliteit is een basisregel voor een gelijke toegang tot het internet; zonder open internettoegang wordt de dominantie van de tech-giganten verder versterkt.
10. De meeste platformwerkers zijn werknemers, die evenwel essentiële werknemersrechten ontberen : sociale zekerheidsrechten (werkloosheidsverzekering, pensioenrechten, vakantiegeld, gezondheidszorg, kinderbijslag, ..), een arbeidsongevallenverzekering, het recht op collectief onderhandelen. De internationale conventie van de IAO waarvan sprake in punt 2 moet dus ook over de rechten van platformwerknemers gaan en eerst en vooral gelijke rechten voor hen garanderen. Hiertoe moeten er bijdragenmechanismen tot stand komen die de financiering van deze rechten op een solidaire en blijvende manier verzekeren.
We verwerpen een duale wereld met werknemers in de 'reguliere' economie (die ook meer kwetsbaar geworden zijn door de digitalisering van de economie)- en sociale dumping in het Wilde Westen van de platformeconomie. Er is veel meer internationale samenwerking en governance nodig om de sociale dumping te vermijden die ontstaat wanneer digitale giganten werknemers inschakelen vanuit landen met een lage of onbestaande arbeidsbescherming.
11. Grote digitale ondernemingen moeten in ieder land waar ze actief zijn een juridische structuur hebben zodat ze aansprakelijk kunnen gesteld worden, wanneer ze milieu-, consumenten- of werknemersrechten schenden.

12. Het komt aan de overheid toe te bepalen of broncodes² of bepaalde sleutelgegevens toegankelijk gemaakt moeten worden om de naleving van de wetgeving te controleren of beleidsdoelstellingen van openbaar belang te realiseren. Dit kan bijvoorbeeld om de veiligheid en de stabiliteit van het financieel systeem te waarborgen, om de arbeidswetgeving te kunnen afdwingen, in het kader van de bescherming van de volksgezondheid- of het milieu, in het kader van een rechtvaardige belastingheffing,...
13. Vele digitale giganten betalen vandaag nauwelijks belastingen. Ze halen veel inkomsten uit immateriële activa (licenties, merkrechten, software, algoritmes) die ze onderbrengen in belastingparadijzen. Voor er een akkoord komt over e-commerce moet er een mondiaal akkoord zijn over een rechtvaardige taxatie van digitale ondernemingen, dat veel verder gaat dan het minimale 'Pijler I'-akkoord dat recent werd afgesloten in de OESO.

Vragen aan de Belgische regering en de Europese Commissie

1. *De tijd is niet rijp voor een internationaal akkoord over e-commerce. Wij vragen de opschorting van deze onderhandelingen over e-commerce.*
2. *De ontwikkeling van de digitale economie kan weliswaar kansen voor economische groei creëren, die een facilitering van de e-commerce rechtvaardigen door een eenvormig internationaal wettelijk kader hiervoor te creëren in de plaats van verschillende nationale wetgevingen en een reeks bilaterale verdragen.*

Dit internationaal kader over e-commerce zal evenwel slechts het duurzaam en inclusief karakter van de beloofde groei kunnen garanderen als het rekening houdt met onze hierboven uitgedrukte bekommernissen.

3. *Daarom zijn de leden van het Platform van oordeel dat een akkoord over e-commerce in de WTO niet kan afgesloten worden voor :*
  - a. *De regelgevende pakketten 'Digital Markets Act' en 'Digital Services Act' in de EU kracht van wet hebben en een goede regelgeving m.b.t artificiële Intelligentie is ingevoerd;*
  - b. *Er een evenwichtige conventie over de bescherming van werknemers in alle sectoren die de impact van de digitalisering van de economie ondergaan, waaronder de platformwerknemers, is afgesloten in de IAO;*
  - c. *De Pijler I en II belastingovereenkomsten voor multinationale ondernemingen in de OESO volledig gefinaliseerd zijn, met een aanvaardbaar minimaal belastingniveau*
4. *Steun geen akkoord dat de ontwikkelingslanden ernstig benadeelt. De UNCTAD – als stem van de ontwikkelingslanden – en minstens 50 landen van de G77 moeten mee aan tafel komen en een akkoord kunnen ondersteunen, zodat de desastreuze gevolgen van de huidige*

² De broncode van een [computerprogramma](#) is de leesbare tekst die door de [programmeur](#) in een [programmeertaal](#) is geschreven.

onderhandelingsteksten voor de ontwikkelingslanden afgewend worden en hun ontwikkelingskansen ondersteund worden.

5. Steun geen akkoord dat de sociale en ecologische dumping versterkt en de duurzaamheid van e-commerce ondergraaft:

- a. Landen die willen toetreden tot een e-commerce akkoord moeten voorafgaand de arbeidsnormen van de IAO (de fundamentele en prioritaire normen en de normen die specifiek betrekking hebben op de impact van de digitalisering van de economie) en de voornaamste internationale milieuakkoorden ondertekend hebben;
- b. een internationaal verdrag over E-Commerce moet een duurzaamheidshoofdstuk bevatten met juridisch afdwingbare clausules over arbeids-, milieu en mensenrechten die klachtenmechanismen bevatten en effectieve en proportionele sancties, in het geval die arbeidsnormen of akkoorden niet gerespecteerd worden ;
- c. voor alle ondernemingen die genieten van de voordelen van een e-commerce akkoord moet een ketenzorgverplichting gelden.

6. Steun geen akkoord dat het recht om te reguleren en de mogelijkheid om het de naleving van de wetgeving in het algemeen belang te controleren sterk ondergraaft. Vrijwaar het recht van de overheid om :

- a. reglementering m.b.t. broncodes op te leggen en toegang tot die broncodes te krijgen teneinde de rechten van alle belanghebbenden bij de toepassing van algoritmes te vrijwaren ;
- b. eisen m.b.t. informaticastructuur en lokalisatie, opslag en behandeling van data op te leggen, ;
- c. een juridische vertegenwoordiging op het grondgebied op te leggen en de terbeschikkingstelling van een kopie van de financiële gegevens ten behoeve van de (para)fiscale controle ;
- d. op te leggen dat 'gedetacheerde' e-commerce werknemers op hun grondgebied aan het hun eigen sociaal en arbeidsrecht onderworpen worden.

7. E-commerce bedrijven moeten faire belastingen betalen in de landen waar ze hun omzet boeken. Daarvoor is een 'Land-per-land rapportering' noodzakelijk. Landen moeten autonoom de hoogte van de winstbelasting kunnen bepalen en een koolstofgrensbelasting kunnen invoeren.

8. Bescherm de privacy: de Europese Algemene Databeschermingsregelgeving (GDPR) moet de mondiale standaard worden.

9. Data zijn geen koopwaar: persoonlijke data zijn eigendom van de persoon in kwestie. Veel andere data moeten toegankelijk blijven voor wetenschappelijk onderzoek ten behoeve van publieke beleidsdoelstellingen.

10. Garandeer netneutraliteit: alle gebruikers moeten gelijke toegang hebben tot het internet; hun datastromen moeten op gelijke manier behandeld worden.